

JONGE BOEREN KIESKOMPAS

PROVINCIALE STATEN 2023 – 2027

“Wij boeren in Groningen”

We zijn het er allemaal over eens, we hebben het mooiste beroep wat er bestaat en daar zijn we trots op! Tegelijkertijd staan we met elkaar voor een hele hoop uitdagingen: ‘Hoe ga ik op een goede manier het bedrijf voortzetten? Hoe zorg ik dat mijn stallen blijven voldoen aan alle milieunormen? Hoe zorg ik voor een gezonde bodem en voldoende water?’ Allemaal overwegingen en dilemma’s die de Groningse boeren en tuinders elke dag proberen om te zetten in kansen.

Ook wij als GrAJK zijn als agrarisch belangenbehartigers dag in dag uit met deze onderwerpen bezig. Voor een gezonde en waardevolle agrarische sector in Groningen en in het belang van onze voedselvoorziening is het essentieel dat boeren en tuinders hun stem luid en duidelijk laten horen: in de provincie en bij gebiedsgerichte aanpakken. Maar misschien wel de belangrijkste stem die zij hebben is hun stembiljet voor de Provinciale Staten-verkiezingen! De stemmen die wij op woensdag 15 maart uitbrengen, bepalen de samenstelling voor de Provinciale Staten en de Waterschappen voor de komende vier jaar. Indirect geven onze stemmen dan ook invulling aan de Eerste Kamer in Den Haag. **15 maart, een belangrijke dag dus!**

We roepen jou op om woensdag 15 maart een weloverwogen stemkeuze te maken! Om je daarbij te helpen hebben wij het ‘Jonge’ Boeren KiesKompas gemaakt; een overzicht van de provinciale politieke partijen en hun standpunten over de agrarische sector. Doe er je voordeel mee!

“In tegenstelling tot de politiek is dit Agrarische Kieskompas niet versplinterd, doe er je voordeel mee’.

Bestuur GrAJK

Wat doet de Provincie?

Het is voor veel mensen niet duidelijk wat de Provinciale Staten ('de Provincie') doen. Er is weinig rechtstreeks contact tussen provincies en burgers. Maar toch ook op het provinciale niveau van de overheid hebben burgers en (agrarisch) ondernemers mogelijkheden om betrokken te zijn bij het beleid en de uitvoering hiervan.

De provincie bepaalt namelijk veel wat voor boeren van toepassing is. Zo nemen zij besluiten over de indeling van de provincie: waar worden nieuwe woningen gebouwd, waar worden wegen en natuurgebieden aangelegd, maar ook waar boeren een bedrijf mogen starten en aan welke regels zij moeten voldoen. Ook draagt de provincie zorg voor het beheer van bestaande natuurgebieden.

Een voorbeeld van een besluit van de provincie Groningen dat veel impact heeft gehad op de agrarische sector in de Provincie, zijn de plannen om agrarische grond om te zetten in industrie.

Daarom is het belangrijk om als jonge boer je stem te laten horen tijdens de Provinciale Statenverkiezingen. Het gaat tenslotte om jouw toekomst! Door je stem uit te brengen kun je invloed uitoefenen op de besluiten die de provincie gaat nemen, ook op het gebied van land- en tuinbouw.

Eerste kamer

De Provinciale Staten regelen niet alleen zaken in de provincie zelf. De provincie kiest ook de leden van de Eerste Kamer in Den Haag. De Eerste Kamer bepaalt of wetten die worden bedacht door volksvertegenwoordigers in de Tweede Kamer worden goedgekeurd. Pas als de Eerste Kamer een wet goedkeurt, wordt het echt een nieuwe wet.

Waterschapsverkiezingen

De Provinciale Statenverkiezing is niet de enige verkiezing op 15 maart. Op dezelfde dag kunnen we ook stemmen voor het waterschap. Ook het waterschap heeft veel invloed op de agrarische sector in Groningen. Zo bepaalt het waterschap samen met de Provinciale Staten het waterbeleid. Het waterschap kan met beleid invloed uitoefenen op de gevolgen bij droogte, maar ook bij veel en zware neerslag. Daarnaast denkt het waterschap na over hoe we overstromingen voorkomen en hoe we beken en sloten schoon houden.

Hierover meer informatie op pagina 7.

Hoe werkt de Provincie?

Het Provinciebestuur bestaat uit twee onderdelen: de Provinciale Staten en de Gedeputeerde Staten.

Provinciale Staten

Woensdag 15 maart stemmen we voor de 43 leden van de Provinciale Staten. Dat doen we elke vier jaar. Provinciale Staten zijn de volksvertegenwoordigers van de provincie. Zij bepalen het beleid van de provincie op de belangrijkste punten en controleren de Gedeputeerde Staten.

Gedeputeerde Staten

De leden van de Gedeputeerde Staten maken beleidsvoorstellen op de verschillende thema's voor Groningen. De Gedeputeerden worden gekozen op basis van de meerderheid van de Provinciale Staten. De Commissaris van de Koning is voorzitter van zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten.

De Gedeputeerde Staten hebben allemaal een eigen takegebied, ook wel portefeuille genoemd. In Groningen had **Johan Hamster van de Christen Unie**, sinds januari 2022 de portefeuilles: bovengrond (schade, versterken, governance), landbouw en visserij, natuur en landschap, wadden en waddenfonds en internationalisering. Daarnaast zijn voor de agrarische sector **Melissa van Hoorn van GroenLinks** met de portefeuille Water, Nationaal Programma Groningen, energietransitie en Regionale Energie Strategie (RES) en **Mirjam Wulfse van het VVD** met onder andere de portefeuille ruimtelijke ordening en **Tjeerd van Dekken van de PVDA** met onder andere de portefeuille ondergrond en milieu van belang.

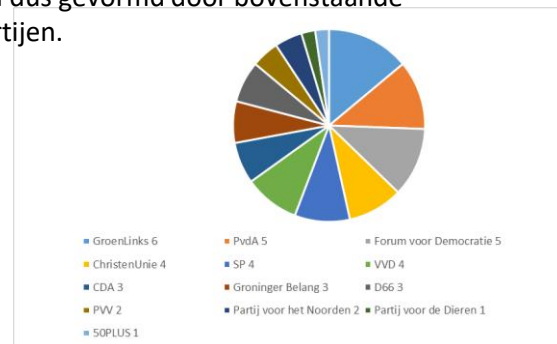
Hoe worden de Gedeputeerde Staten gevormd?

Na de Provinciale Statenverkiezingen wordt er door de winnaar van de verkiezingen een coalitie gevormd met andere partijen. De coalitie moet een meerderheid in zetels hebben in de Provinciale Staten. De coalitie kiest vervolgens de portefeuilles die in de Gedeputeerde Staten komen en wie er in de Gedeputeerde Staten komen.

Zetelverdeling van 2019-2023

De provincie Groningen heeft 43 zetels en 13 fracties die deelnemen in Provinciale Staten.

Hieronder zie je hoe de zetels verdeeld zijn. Op dit moment bestaat de coalitie uit de partijen: GroenLinks, PVDA, Christen Unie, VVD, CDA en D66. De Gedeputeerde Staten zijn dus gevormd door bovenstaande partijen.

A wide-angle photograph of a yellow combine harvester working in a vast field of golden wheat. The harvester is positioned in the middle ground, moving from left to right, leaving a trail of harvested grain behind it. The field stretches to the horizon under a clear blue sky with a few wispy clouds. The lighting suggests it's either early morning or late afternoon, with a warm glow on the wheat.

Informatie over de waterschapsverkiezingen

15 maart 2023 - Dag van stemming waterschapsverkiezingen

Nederland telt 21 waterschappen.

Waterschap Noorderzijlvest en Waterschap Hunze en Aa's zijn daar twee van. Ze dragen elke dag bij aan veilig leven met water. Om ons tegen het water te beschermen, maken en onderhouden ze dijken en kades. Soms valt er veel regen in korte tijd. Wat teveel is, houden ze vast in gebieden die daarvoor zijn ingericht. Ze werken aan schoon en gezond oppervlaktewater. Ook zuiveren ze het afvalwater en zorgen ze voor voldoende water in elk seizoen door de aan- en afvoer van water en het maken van afspraken over peilen en standen.

Sinds 2015 worden de leden van de algemeen besturen van de waterschappen in Nederland tegelijkertijd met de leden van de Provinciale Staten gekozen. Dit vindt om de 4 jaar plaats. De volgende waterschapsverkiezingen worden gehouden op **15 maart 2023**. Nog een reden om naar de stembus te gaan dus!

Taken waterschap

Jaarlijks betaalt de Nederlandse bevolking ongeveer 3 miljard euro waterschapsbelasting. Om te controleren of dit bedrag goed wordt besteed, heb je medezeggenschap over wie de waterschappen leiden en welke koers er gevaren wordt. Ten minste als je gaat stemmen.

Welke waterschappen zijn er in Groningen?

Afhankelijk van de plek waar je woont kan je stemmen op een partij binnen Waterschap Noorderzijlvest (11 partijen) en Waterschap Hunze en Aa's (11 partijen).

Om een beter beeld te krijgen wat de partijen willen doen wanneer ze gekozen worden

Waterschap Noorderzijlvest heeft van de partijen 1 minuut filmpjes waarbij de partij benoemd waar ze voor staan, waar ze op in gaan zetten en waarom je op hun moet stemmen:

[Filmpjes politieke partijen | Verkiezingen Noorderzijlvest](#)

Waterschap Hunze en Aa's hier stellen de partijen zich kort voor. Hier lichten ze toe waar ze voor staan en hebben ze een 5-tal stellingen toegelicht:

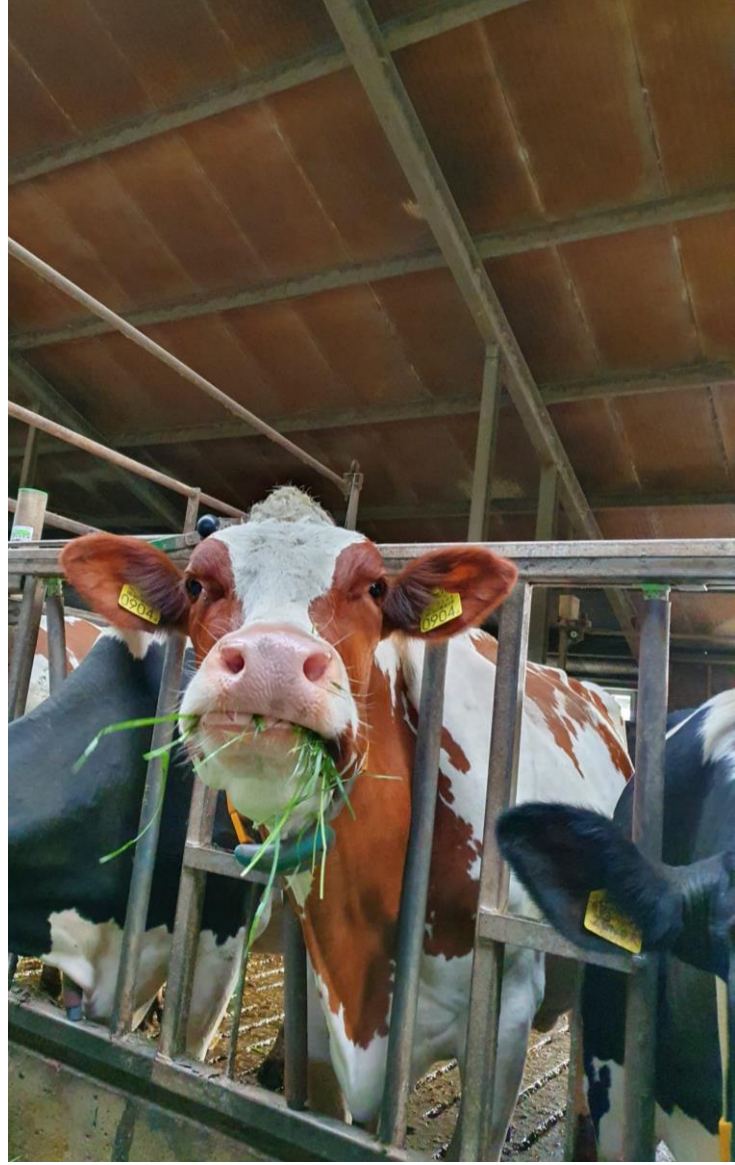
[Partijen stellen zich voor - Waterschap Hunze en Aa's \(hunzeenaas.nl\)](#)

Aan de provinciale staten verkiezing in Groningen doen 19 partijen mee. We hebben alle partijen aangeschreven en om hun reactie gevraagd. Van 17 partijen hebben we een quote, 5 standpunten over landbouw en de link van de websites gekregen.

Kan jij je vinden in de standpunten van de partijen? Kijk dan ook eens verder op de website, wat vinden ze van andere onderwerpen en vind jij dat ze een realistisch standpunt innemen?

** Noot: naar een idee van BAJK*

Sommige partijen hebben lange standpunten aangeleverd die wij in hebben moeten korten, voor de volledigheid kijk op hun website www.bajk.nl.

Belang van
Nederland

“We kunnen niet zonder de boer,
dus hou eens op met dat
geouwehoer”

Robert Pestman

Lijsttrekker &
landbouwwoordvoerder

Standpunten over landbouw

- Stikstofproblemen bij de bron aanpakken, Kritische Depostiwaarde (dus N2000) van tafel.
- Ingrijpende ruimtelijke ingrepen MET de boeren, niet OVER de boeren.
- Realistisch natuurbeheer, wederom MET de agrarische sector en tegen realistische vergoedingen.
- NOOIT gedwongen uitkoop of verplaatsing van een boerenbedrijf alsmede vrijwillige uitkoop aan de kaak stellen. Eest bedrijfsvoering onmogelijk maken en dan uitkopen is ook dwang.
- (Jonge) Boeren voorrang geven op aankoop van landbouwgrond. Dit beschermt de sector tegen grondspeculatie en geeft jonge gedreven boeren kansen op een eigen bedrijf.

Bekijk het volledige
verkiezingsprogramma op:

[Groningen – BVNL](#)

“Wij werken aan een toekomstbestendige, duurzame agrarische sector met een eerlijk verdienmodel voor boeren. Dat vraagt om een overheid en een samenleving die ruimte wil geven aan de agrarische sector om invulling te geven aan de duurzaamheidsdoelstellingen.”

Robert de Wit
Lijsttrekker

Jesper Bergsma
Woordvoerder
landbouw

Standpunten over landbouw

- Het CDA zet in op het versterken van innovatiekracht van de agrarische sector.
- Het legaliseren van PAS-melders verdient de hoogste prioriteit, totdat alle PAS-melders zijn gelegaliseerd.
- De provincie dient innovatie in suikers, zetmeel, eiwitten en vezels als grondstof voor een groene agro-keten te stimuleren.
- Het CDA zet zich in voor een economisch vitaal platteland waarin perspectief is voor de agrarische sector
- Er is wat het CDA betreft geen ruimte voor de wolf in de provincie Groningen.

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma op:
<https://www.cda.nl/groningen/verkiezingsprogramma>
<https://www.cda.nl/groningen/verkiezingsprogramma>

“Groningen is een landbouwprovincie, waar agrarische belangen zwaar wegen. Zonder boeren geen voedsel. Groninger Belang vindt het belangrijk dat onze boeren kunnen blijven boeren en niet geconfronteerd worden met verstikkende regels en onuitvoerbare wetten uit Den Haag. Groninger Belang staat voor het behoud van onze landbouwprovincie en haar boeren”.

Bram Schmaal, lijsttrekker (én voorlopig landbouwwoordvoerder)

Standpunten over landbouw

- De provincie Groningen is en blijft een belangrijke agrarische provincie, waarin perspectief geschapen moet worden voor al onze agrariërs.
- De provincie moet niet fungeren als uitvoeringsinstantie voor mogelijke onzalige plannen van het kabinet, die desastreus uitpakken voor onder meer de agrarische sector.
- Wij zijn voor een betere natuur. Dit is goed voor de leefbaarheid en voor onze recreatieve sector. Dit moet echter SAMEN gebeuren met de betrokken sectoren, waarbij de diverse sectoren niet tegen elkaar worden uitgespeeld. Ook hier is de agrarische sector van levensbelang. Zij zijn de meest natuurlijke beheerders van onze plaatselijke natuur.
- De landbouw en veeteelt moeten de ruimte krijgen om op een duurzame manier verder te groeien en zich te ontwikkelen
- De problemen rondom PAS-melders moeten zo snel mogelijk worden opgelost, waarbij deze bedrijven worden gelegaliseerd. In de tussentijd moet de provincie Groningen niet handhaven bij boerenbedrijven die buiten hun schuld om teveel stikstof uitstoten.

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma
op:

www.groningerbelang.nl

“Ons land gaan ze niet krijgen, wat eronder zit daar hebben ze al genoeg aan verdiend!”

Lijsttrekker
Jonathan Scotti di Minico

Standpunten over landbouw

- De landbouw is een van de belangrijkste pijlers onder onze economie
- Het onrecht van de overheid wat ze de PAS melders hebben aangedaan moet zsm worden recht gezet
- Stikstof leugens moeten van tafel, de provincie moet niet meewerken aan implementatie ervan
- Wolven en andere dieren die schade aanrichten moeten bestreden worden
- Jezus leeft wil de verstikkende regelgeving uit de EU laten verdwijnen zodat boeren, die zelf wel weten wat goed voor hun land en dieren is, weer met vreugde kunnen werken aan onze voedsel voorziening.

Bekijk het volledige
verkiezingsprogramma op:

www.jezusleeft.nl

"Landbouw is niet het probleem, maar de enige sector die oplossing voor alle grote vraagstukken rond bodem, water, biodiversiteit en energietransitie kan bieden met behoud van voedselzekerheid!"

Woordvoerder
Eddie van Marum

Lijsttrekker
Gouke Moes

Standpunten over landbouw

- BBB wil dat de vergunningverlening voor PAS melders en een aangevochten NB vergunninghouders zo snel mogelijk tot stand gaat komen, dit ook met oog voor de agrarische sector in de 25km zone rond de Eemshaven en Delfzijl en wil geen gedwongen onteigeningen van boeren voor natuur. Meten is weten en een bredere beschouwing van de toestand van de natuur i.p.v. het blind toepassen van het Aerius model.
- BBB vindt dat er een helder en langjarig beleid geformuleerd moet worden in samenwerking met de sector waarbij de maatschappelijke wensen die er zijn binnen een redelijke en haalbare termijn gerealiseerd kunnen worden tegen een marktconform en financieerbaar verdienmodel.
- BBB wil geen planologische schaduwwerking door deelname aan agrarisch natuurbeheer of van NNN gebieden.
- BBB wil meer mogelijk maken om schadeveroorzakende diersoorten en vogelsoorten te bestrijden en een betere wildschaderegeling.
- BBB wil een dat agrarische bedrijven ook een eerlijke afhandeling van de mijnbouwschade gaan krijgen inclusief de bedrijfsschade.

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma op
<https://boerbürgerbeweging.nl/groningen/>

“Boerenbedrijven zijn het cement voor de leefbaarheid op ons platteland”

Lijsttrekker: Dries Zwart
(tevens huidig fractievoorzitter)

Standpunten over landbouw

- Groningen is van oudsher een landbouwprovincie en dat moet zo blijven
- Boerenbedrijven komen de leefbaarheid van ons platteland en van onze provincie ten goede
- Een Europees probleem moet Europees opgelost worden
- Boerenbedrijven die innoveren moeten gesteund worden

Bekijk het volledige
verkiezingsprogramma
op: www.partijvoorhetnoorden.nl

**Christen
Unie**

"Techniek gaat ons niet redden, wordt er weleens gezegd. Maar ik denk dat het wel een belangrijk deel van de oplossing is. Door in te zetten op innovatie blijf je als sector relevant."

Wordvoerder landbouw
Johan Hamster

Standpunten over landbouw

- De ChristenUnie wil een duidelijk duurzaam rendabel perspectief voor de agrarische sector met extra aandacht voor jonge boeren en voor continuïteit van familiebedrijven.
- De provincie moet bij het Rijk aandringen op legalisering van alle PAS-melders.
- De provincie moet het gebruik en de toepassingen van ICT, zoals drones, in de landbouw verder aanjagen. Een goed dekkend internetbereik is hierbij de belangrijkste voorwaarde.
- De provincie blijft de innovatie in suikers, zetmeel, eiwitten en vezels als grondstof voor een groenere economie stimuleren.
- De provincie zet zich in om deelname aan het ANLb voor alle boeren bereikbaar te maken. Het ANLb is een subsidiestelsel voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer via agrarische collectieven. Er moeten geen "witte gebieden" meer zijn: gebieden die niet opgenomen zijn in het provinciaal natuurbeheerplan en waarvoor dus vanuit de agrarische collectieven geen beheersubsidie mogelijk is.

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma
[Standpunten - ChristenUnie Groningen \(gemeente\)](#)

“De tijd van problemen vooruitschuiven is voorbij. Volt wil vooruit denken, samen met de Groningers en aan oplossingen werken voor de lange termijn.”

**Jan Jacob
Hilberdink**

Lijsttrekker

Rob Hartvelt

Woordvoerder
landbouw

Standpunten over landbouw

- Volt wil een duurzame agrarische sector stimuleren en het duurzaam gebruik van gronden en grondstoffen financieel het meest winstgevend maken. Werken aan een toekomstplan waarbij we de aarde niet uitputten, maar verrijken. Met de focus niet alleen op stikstof maar ook op water- en bodembeheer, de uitstoot van broeikasgassen en natuurbeheer.
- Vooruitkijken, niet vooruitschuiven. De overheid dient met de sector haar verantwoordelijkheid te nemen, de schuld niet alleen af te schuiven op de boeren en niet langer geitenpaadjes te verzinnen en van crisis in crisis te vervallen.
- De waterkwaliteit in Nederland is verre van goed. We willen de kwaliteit van het Nederlandse water, sterk verbeteren. Boeren en tuinders kunnen hier een belangrijke rol in spelen. We willen de duurzaamheidstransitie de omslag helpen maken door duidelijke kaders te stellen en (financiële) ondersteuning te bieden.
- Volt vindt dat PAS-melders voorrang moeten hebben bij het aanvragen van vergunningen. Volt zet zich daarom in om PAS melders zo snel mogelijk een vergunning te verlenen. De overheid moet zich houden aan eerdere afspraken om het vertrouwen in de politiek te verbeteren.
- Volt vindt dat er breder gekeken moet worden dan alleen naar de stikstof die in een gebied neerslaat (KDW). Zodra er een meetmethode is die de kwaliteit van natuur beter kan beoordelen dan op basis van het KDW, moet die worden ingevoerd en de KDW uit de wet worden geschrapt.

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma
<https://provincie-groningen.voltnederland.org/programma>

'Landbouw is natuur!'

Jan Hartog

Lijsttrekker

**Henk
Rozeboom**

Woordvoerder
landbouw

Standpunten over landbouw

- Erkenning en waardering voor de landbouw als voedselproducent en landschapsbeheerder
- Geen gedwongen uitkoop i.v.m. de stikstofopgave
- Stimuleren regionale voedselmarkten
- Extra ruimte voor landbouw i.v.m. verduurzaming
- Inzetten op innovatie en toekomstperspectief
- Onrechtvaardige of onjuiste wetgeving bestrijden

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma
[Verkiezingsprogramma Provinciale Statenverkiezingen 2023 - SGP](#)

“Om jonge boeren een kans te geven voor hun toekomst, moeten we nu onze landbouw hervormen.”

Jurgen Elshof & Arjan de Boer
Woordvoerder landbouw

Standpunten over landbouw

- Zorg dat de stikstofopgave in 2030 is gerealiseerd. Maak dit onderdeel van een integrale aanpak en combineer dit met de opgaven voor klimaat en waterkwaliteit. Gebruik de vrijgekomen stikstofruimte om onder andere de activiteiten van PAS-melders te legaliseren.
- Zet in op zoning met een groene ruilverkaveling. Maak gebruik van de eigen kwaliteiten van diverse gebieden in Groningen.
- Zet in op een natuurinclusieve bedrijfsvoering en verruim het areaal biologische landbouw. Stimuleer pilots voor vernieuwende vormen van landbouw en test alternatieven voor kunstmest en bestrijdingsmiddelen.
- Stel een onafhankelijke landbouwvoorlichter aan die boeren kan ondersteunen in hun bedrijfsvoering met gratis advies en ondersteuning. Faciliteer en ondersteun het aanbieden van kennisnetwerken van boeren, ketenpartners en kennisinstellingen.
- Stimuleer een biobased economy. Ondersteun en faciliteer initiatieven op dit gebied. Boeren kunnen bijdragen aan de verduurzaming van bouw en industrie. Ze kunnen de grondstoffen leveren voor groene chemie en bioplastics.

Bekijk het volledige
verkiezingsprogramma op: [D66-
Verkiezingsprogramma PS2023 provincie Groningen](#)

Forum voor Democratie

"In een vlaag van verstandsverbijstering wordt het eigendom van de boeren weggevaagd. Boer zijn is meer dan een baan; het is een leven en het onderhoudt leven."

Jan Leonard Epema

Lijsttrekker en
woordvoerder landbouw

Standpunten over landbouw

- Geen onteigening van onze boeren.
- Geen belemmeringen voor de agrarische sector.
- Regels op basis van de kunstmatige Natura-2000 structuur en het totaal ongeschikte Aerijs-rekenmodel niet erkennen en/of uitvoeren; de feitelijke stand van de natuur moet maatgevend zijn.
- Boeren zelf laten beslissen over hun bedrijfsvoering.
- Geen zonneakkers of windturbines.

Bekijk het volledige
verkiezingsprogramma op:

[https://fvd.nl/files/provincies/FVD_PS_PROGRAM
MA_GRONINGEN.pdf](https://fvd.nl/files/provincies/FVD_PS_PROGRAMMA_GRONINGEN.pdf)

GROEN
LINKS
GRONINGEN

“Boeren helpen vergroenen
Kan gewoon.”

Nadja Siersema - Orsel
Woordvoerder
landbouw

Standpunten over landbouw

- Om de landbouwtransitie mogelijk te maken, willen we een provinciaal transitiefonds opzetten. Ook bieden we boeren juridische en sociale ondersteuning.
- Provinciaal voedselagenda: Hierin wordt gewerkt aan kortere ketens en meer lokale en regionale afzet van voedsel. We producent en consument bij elkaar om samen aan de slag te gaan met duurzaam geproduceerd voedsel, tegen een eerlijke prijs.
- Bodemtransitie: Een gezonde bodem betekent gezondere en kwalitatief betere producten, waarbij minder gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden. Om extra aandacht te geven aan de kwaliteit van onze bodem willen we een gedeputeerde bodemtransitie die hier gericht mee aan de slag gaat.
- Grondstoffen circulaire economie: we willen meer investeren in innovatie in suikers, zetmeel, plantaardige eiwitten, hennep, vlas en vezels als grondstof voor een groenere economie en voor een toekomstbestendige agro-keten Groningen. Om dit te waarborgen willen we een gedeputeerde eiwittransitie, die ook andere plantaardige innovaties in het dossier heeft.
- Biologische landbouw: We willen minimaal 10% biologische landbouw vanaf 2026. Waarbij we een verwerkingsbedrijf voor biologische akkerbouwproducten naar de provincie halen.

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma op:
[Standpunten | GroenLinks Groningen](#)

“Geen stikstofwurggreep, maar ruimte
voor boeren en bouwen”

Floor van Scherpenzeel

Fractievoorzitter
& landbouwwoordvoerder

Standpunten over landbouw

- Geen gedwongen uitkoop of onteigening van boeren vanwege stikstof
- Centrale rol voor boeren in natuuronderhoud en behoud van natuursubsidies voor boeren
- Onze natuurgebieden in stand houden, enkel nieuwe natuur creëren indien dit geen belemmering is voor de ontwikkeling van plannen of de agrarische sector
- Geen ruimte voor de wolf in Groningen, actieve bestrijding van de wolf indien nodig
- Zich vanuit de provincie fel verzetten tegen het landelijke stikstofbeleid De onhaalbare stikstofwaarden (KDW's) schrappen en uitgaan van de daadwerkelijke staat van de natuur

Bekijk het volledige
verkiezingsprogramma op
<https://groningen.ja21.nl>

SP.

“Grote bedrijven als AHOLD, Unilever, de Rabobank en Shell gaan er met de winsten vandoor en laten burgers, boeren en natuur daarvoor de prijs betalen. Het is tijd dat wij gezamenlijk opstaan voor een radicaal andere koers”.

Fenna Feenstra

Woordvoerder
landbouw

Agnes Bakker

Lijsttrekker

Standpunten over landbouw

- De SP is voor het terugdringen van de uitstoot van stikstof en het beschermen van onze natuur, maar wij zijn niet tegen boeren. Sterker nog; de SP wil méér boeren. Dat kan als de boer met een kleiner bedrijf ook een fatsoenlijk inkomen heeft
- Bestaanszekerheid is ook voor boeren een recht. Natuurbeheer moet fatsoenlijk betaald worden.
- De SP wil de stikstof crisis rechtvaardig oplossen. Dan moet het rijk ook hard ingrijpen in de macht van de supermarkten, banken gaan meebetalen en de industrie en het verkeer ook aanpakken.
- PAS-melders moeten met voorrang gelegaliseerd worden. Nu ontstaat een wild west stikstofhandel waarin Schiphol en de gaswinning bij Wapsee wel stikstofruimte krijgen, maar PAS melders nog steeds niet.
- De gangbare landbouw heeft ervoor gezorgd dat de bodem zo dood is als een pier, een kwart van de boerenfamilies onder de armoedegrens leeft en supermarkten woekerwinsten maken. We moeten juist nu inzetten op korte ketens, herstel van bodemleven en biodiversiteit zodat we minder afhankelijk zijn van de agromultinationals en zodat we nog in de toekomst kunnen blijven boeren.

Bekijk het volledige verkiezingsprogramma
op:

[Provinciale Statenverkiezingen 2023 | SP provincie groningen](#)

**Partij voor
de Dieren**

Afdeling Groningen

“Een stabiele toekomst voor agrariërs bereik je niet met steeds veranderende regels, maar met een systeemvisie op hoe de landbouw van de toekomst er uit moet zien. Duurzaam voedsel, geproduceerd door boeren die daar een goed inkomen uit halen, werken in harmonie met de natuur. Dát is waar de Partij voor de Dieren voor staat”

Meint Kolthof

Lijsttrekker en woordvoerder

Standpunten over landbouw

- De landbouw van de toekomst is biologisch, natuur inclusief en regionaal gericht. Productie binnen de grenzen van de planeet.
- Minder dieren, méér boeren. Overstappen vna veeteelt naar duurzame akkerbouw. Focus op plantaardige voedselvoorziening.
- Boeren werken samen met de natuur, niet tégen de natuur. Landbouw en herstel biodiversiteit gaan samen op.
- Een gezonde bodem en goede waterkwaliteit vormen het uitgangspunt voor gezonde teelten
- Een goed inkomen voor boeren, geen megawinsten voor supermarkten, veevoerproducenten en andere agro-industriële partijen.

Bekijk het volledige
verkiezingsprogramma op:

https://assets.partijvoordedieren.nl/assets/site/groningen/PS2023_Programma_PvdD_Groningen.pdf#asset:3654595@33:url

PvdA

“De landbouw hoort bij de Groninger cultuur en bij het Groninger landschap. De PvdA wil dat dat zo blijft, maar dan wel op een volhoudbare manier. Met kortere voedselketens, respect voor de natuur en eerlijke prijzen voor agrarische producten!”

Sandra da Silva Pinto
Woordvoerder Landbouw

Standpunten over landbouw

- **BERAAD:** Met boeren, geïnteresseerden, wetenschappers, wordt een beraad bijeen geroepen om mogelijkheden te zoeken om de regionale voedselketen te herstellen
- **VERDUURZAMEN:** Het beleid van de provincie wordt gericht op het verder verduurzamen van de reguliere landbouw op weg naar een meer ecologische landbouw. Daarbij kunnen natuurgebieden en waterbuffers prima gecombineerd worden.
- **STIKSTOF:** Steun aan boeren in de omslag naar een ander verdienmodel.
- **ENERGIETRANSITIE:** met boeren worden op korte termijn afspraken gemaakt om de bedrijven van het gas te halen. Met melkveebedrijven wordt gekeken naar mogelijkheden om de warmte van hun koelinstallaties te winnen en om voor tapwater zonneboilers te benutten. Daken van boerderijen worden zoveel mogelijk met zonnepanelen belegd en de energie wordt gedeeld met de naaste omgeving. Energiecoöperaties kunnen daarbij een rol spelen.
- **SUBSIDIES:** De provincie ondersteunt bedrijven in de agrarische sector met subsidies die de beleidsdoelen ondersteunen.

Bekijk het volledige
verkiezingsprogramma op:

<https://psgroningen.pvda.nl/home/verkiezingen/>

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID** DEN BOSCH

“Met de PVV aan het roer,
meer ruimte voor de boer!”

Ton van Kesteren

Lijsttrekker

Jesse v.d. Horst

Woordvoerder
Landbouw

Bekijk het volledige
verkiezingsprogramma op:
www.pvv-groningen.nl

Standpunten over landbouw

- **Gezinsbedrijven in de landbouw staan bij PVV Groningen op** Groninger gezinsbedrijven zijn een essentieel onderdeel van de bedrijvigheid en het beheer van het groninger landschap. Wij willen dat deze bedrijven en jonge boeren perspectief houden voor nu en de komende generaties.
- **Weg met het stikstofprobleem.** De PVV vindt dat dit een gecreëerd probleem is waarbij het probleem volledig bij de boeren wordt neergelegd. Onze volksvertegenwoordigers moeten opkomen voor onze boeren die met innovatie al heel veel reductie gerealiseerd hebben. Ook moeten we beseffen dat stikstof een belangrijke voedingsstof in onze voedselvoorziening.
- **Gangbare landbouw is ook duurzame landbouw.** Onze boerensector staat in hoog aanzien in de hele wereld qua duurzaamheid, diervriendelijkheid en kwaliteit. Dit geldt niet alleen voor biologische landbouw maar ook voor de gangbare sector waar door innovatie veel is geleerd en verbeterd. Beide varianten moeten we koesteren in onze agrarische provincie Groningen.
- **De boer is onmisbaar bij natuurbeheer.** Veehouders en akkerbouwers zorgen voor ons ruimtelijke gebied. Landbouw en natuur zijn in Groningen altijd onlosmakelijk met elkaar verbonden geweest. PVV Groningen vindt het belangrijk dat de boer daarin betrokken wordt en ook invloed heeft. Wij vinden dat er ook beheer moet plaatsvinden en bijvoorbeeld wolven zich niet vrij mogen bewegen in landbouwgebieden.
- **Landbouwgrond is voor de landbouw.** Wij willen dat boeren de mogelijkheid hebben om te boeren zonder dat zij zich gedwongen voelen om grond te verkopen voor wind- of zonneparken. Of andere industriële ontwikkelingen in de Eemshaven. Hierin moet de provincie opkomen voor onze boerenstand. Als een boer vrijwillig wil verkopen dan moet dat kunnen.

“Groningen was, is en blijft een
landbouwprovincie!”

Mirjam Wulfse

Lijsttrekker
& gedeputeerde

Erik Jan Bennema

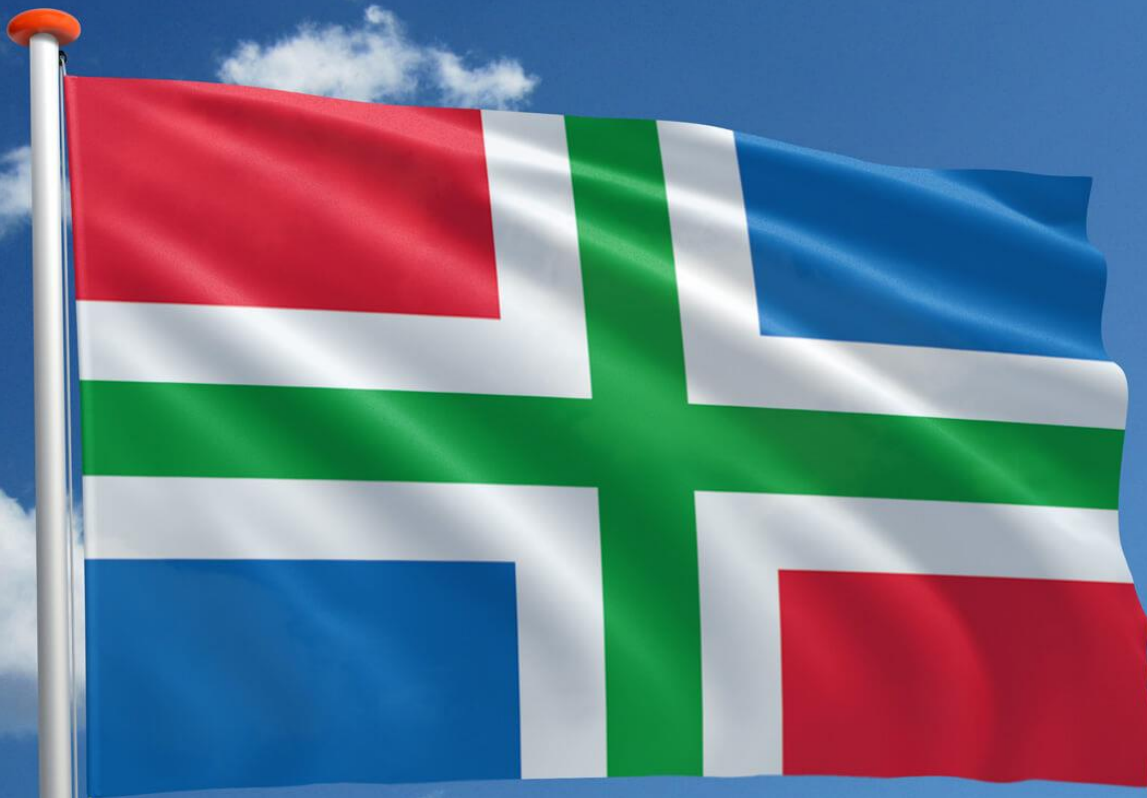
Fractievoorzitter
& woordvoerder

Bekijk het volledige
verkiezingsprogramma op:

[VVD Provincie Groningen -
Verkiezingsprogramma 2023-2027](#)

Standpunten over landbouw

- De VVD zet in op het behoud van goede landbouwgrond. Het beschikbaar houden van voldoende landbouwgrond kunnen we bereiken door een verbod van zonneparken op landbouwgrond en voor andere functies ‘dubbel ruimtegebruik’ te stimuleren. Daarnaast moet de kwaliteit van landbouwgrond worden gehandhaafd. Er dient voldoende zoetwater te zijn en verzilting wordt tegengegaan.
- De VVD wil geen uitbreiding van Natura 2000 gebieden in Groningen. Nieuwe natuurnetwerken mogen niet tot verdere gebruiksbepkeringen leiden en de provincie moet geen bovenwettelijke beperkende regels opleggen.
- Nu de uitvoering van het stikstofbeleid bij de provincie ligt, vindt de VVD het belangrijk dat er samen met de landbouw per gebied wordt gekeken wat er mogelijk is en dat er gebruik wordt gemaakt van de praktische kennis van onze agrariërs. Vrijwilligheid en samenwerking zijn altijd het uitgangspunt. PAS-melders en interimmers moeten met voorrang worden gelegaliseerd. De onzekere situatie in de landbouw moet zo snel mogelijk worden beëindigd zodat agrariërs weer kunnen investeren en banken weer financieren.
- De VVD zet vol in op innovatie, het bevorderen van kennis en het steunen van experimenten. Innovatie is belangrijk bij het reduceren van stikstof. Om landbouwkundige vernieuwingen mogelijk te maken is het nodig om beperkende regels weg te nemen.
- De VVD ziet boeren als ondernemers die bij uitstek zelf de regie houden over de bedrijfsvoering. Als de overheid bepaalde doelen stelt, moet de wijze van invulling worden overgelaten aan de landbouwers. De VVD is niet voor het opplakken van labels als *biologisch*, *natuurinclusief* of *gangbare landbouw*. Als de provincie regelingen openstelt, moeten deze toegankelijk zijn voor alle agrariërs die voldoen aan de criteria.

“Wij boeren in Groningen”

**Verdiep je in de partijen en standpunten. Zijn deze realistisch?
De provincie heeft de komende tijd veel invloed op onze sector, kies wijs!**